

**Marie Hintnausová: Vyjednávání porodu a porodního vědění: Etnografie jedné české porodnice.
Praha: FHS UK, 2019.**

Bakalářská práce Marie Hintnausové je velmi vydařenou etnografií jedné české porodnice. Na základě sledování vyjednávání porodního autoritativního vědění a jeho zdrojů mezi různými účastníky porodu Marie neskutečně umně prezentuje své hluboké porozumění způsobům zjednávání porodu, a to jak v empirické rovině, tak v rovině teoretické. Konstrukci takového vědění analyzuje na základě materiálního uspořádání porodnice, jeho legitimizace prostřednictvím technologií, byrokratického aparátu, kdy současně prezentuje i limity takového vědění ve vztahu k odlišným aktérským přesvědčení či tělesné zkušenosti. Prostřednictvím bakalářské práce Marie demonstruje své úspěšné ovládnutí etnografie jak ve formě metody, tak žánru. Metody ve smyslu získání vstupu do obtížného terénu, etické realizace výzkumu a citlivé práce s reflexí výzkumného procesu i s daty. Žánru pak ve smyslu velmi kultivovaného, zhuštěného a popisu a interpretace zkoumané sociální reality, který je navíc, dle mého soudu, pro tento typ kvalifikační práce nadstandardně čtivý. Ve svém textu Marie prokázala, že obratně dokáže nejen vybrat vhodná data a vztáhnout je k relativně komplikovanému teoretickému rámci, ale sama již dovede data prezentovat analytickým způsobem. Ilustrací budiž následující citace:

...Celá situace působí velmi ležérně, nenuceně. Václav stále stojí u Nadiných rozkročených nohou a v nastíněném tichu asi cítí Naďa potřebu něco říct. „Děkuji, že jste se mnou byl tak trpělivej,“ říká s výrazně omluvným tónem hlasu. Václav hned zakroučí hlavou... aby dal najevo, že omluvný tón rozhodně není na místě. „Né, rodila jste moc pěkně,“ ohodnotí její vrcholový fyzický i psychický výkon shovívavě a smete ze stolu tak svou dřívější kritiku jejího tlačení. (str. 44)

Co se konkrétních aspektů práce týká, velmi oceňuji transparentci práce, kdy jde autorka „s kůží na trh“ jednak prostřednictvím prezentace vlastního subjektivního situování ve vztahu k tématu, jednak skrze diskuse všech možných limitů práce, stejně jako velmi srozumitelně provedeného poznámkového aparátu. Ve zhodnocení vlastní pozice v terénu autorka dokonce zvažuje, jak její status (kolaborantky) jako výzkumnice přispívá k reprodukci hegemonního biomedicínského vědění, jež je závislé na jistém mocenském uspořádání. Dále bych ráda vyzdvihla jednak Mariinu iniciativu v hledání a provedení rešerše odborné, do značné míry cizojazyčné literatury, tak následnou práci s ní v podobě citlivé analytické prezentace dat a interpretací, oproštěné od instrumentálního „šermování“ s odbornými termíny. Dále bych ráda vyzdvihla šíři dat, které autorka zpracovala, od rozhovorů, terénních zápisků, (zdravotní) dokumentace, zákonů, zpráv WHO i výsledků statistických analýz. I Díky tomu byla Marie schopná tak dobře téma ukotvit v jeho globálním kontextu.

K práci mám nicméně několik dílčích připomínek. Až na ty formální z nich bych ale ráda uvedla, že se jedná spíše o návrhy pro následné posunutí textu například v případě jeho zpracování do odborného článku.

1. Teoretická část

Teoretická část působí dojmem, že autorka předpokládá publikum, které se orientuje v medicínsko-antropologické literatuře. To podle mě přispívá k tomu, že některé koncepty postrádají interpretaci. První věta na str. 7, jež má čtenáři přiblížit zastřešující teoretickou perspektivu není příliš srozumitelná. Autorka perspektivu prezentuje rovnou prostřednictvím její aplikace na zkoumané téma, nicméně jí nejprve zapomíná vysvětlit. Podobně je tomu pak s konceptem medikalizace, jehož interpretaci se mi v práci nepodařilo dohledat. Nejasně je zacházeno s pojmem konzumerismu, kdy, dle mého soudu ani z jeho použitím v metodologické, ani často v empirické části jasně neplyne, zda k němu autorka referuje v emickém či etickém smyslu. Nakonec musím konstatovat, že jednotlivé části „Teoretického

zakotvení výzkumu“ nejsou úplně přesvědčivě provázány. Bylo by vhodné, aby se právě na to autorka zaměřila ve své obhajobě.

V textu je nedostatečně vysvětlené, co autorka přesně míní „diskurzy jednotlivých aktérů“.

2. Metodologie:

V metodologické části chybí popis toho jak a co autorka v průběhu výzkumu pozorovala. To by mělo být vyargumentováno ve vztahu k analýze. Z popisu analytického procesu se zdá, že analýzou v empirické části autorka míní pouze redukci dat ve smyslu přepisování heslovitých poznámek do plynulého textu poznámek terénních.

Ocenila bych, kdyby autorka mohla rozvést, co nastalo v situaci, kdy se jí zdravotnický personál zeptal na její zkušenost s porodem a jak konkrétně nastala situace „ovlivnila otevřenost, opisnost a filtrování“ (str. 17) jejich sdělení.

V části věnované etice bych uvítala větší zamyšlení nad tím, jaký je rozdíl mezi tím, když dají pacienti souhlas s přítomností studentů u výkonů (vyšetření, porod) a mezi použitím, byť anonymních, zápisů z porodu v kvalifikační práci.

3. Empirická část

Problematika tělesného (či možná skutečně vtěleného) vědění by stála za detailnější rozpracování. V případě „tušení“ porodu nastávající rodičkou by např. dle mého soudu bylo vhodné oproti tomu, jak to činí autorka, uvažovat o takovém typu vědění jako o více holistickém. Nicméně považuji rozsah bakalářské práce za příliš limitující pro důkladnou diskusi limitů všech, vč. zvolených parciálních analytických konceptů a míním tuto výtku spíše jako podnět pro další zpracování

Domnívám se, že práce Emy Hreškové je spíše antropologického, než sociologického rázu (str. 10). V textu současně postrádám vysvětlení tučně zvýrazněných pojmů.

4. Formální stránka

Práce obsahuje občasná stylistická i gramatická (např. svůj vs. jeho) pochybení. Číslo stránky (6) absentuje, poznámka pod čarou č. 6 je v poznámkovém aparátu uvedena pod číslem 66 a na str. 47 chybí poznámka pod čarou 23, která je uvedena v textu.

Nakonec bych ráda konstatovala, že text splňuje všechny formální požadavky na bakalářskou práci a v obsahové rovině navíc, dle mého soudu, značně požadavky na kvalifikační práci tohoto typu převyšuje. Proto bakalářskou práci Marie Hintnausové doporučuji k obhajobě a navrhuji ji hodnotit: „výborně“. Současně doporučuji bakalářskou práci přepracovat do článku navrhnout k publikaci v některém z českých sociálněvědních časopisů.

V Praze, 24. 9. 2019

Alžběta Wolfová